
EXTRAS-RAPORT

privind cea de-a 3-a Conferință științifică a experților electorali cu tema *Accesibilitatea procesului electoral*, organizată de Autoritatea Electorală Permanentă în parteneriat cu Comisia de la Veneția a Consiliului Europei în data de 16 februarie 2021

Cea de-a 3-a ediție a Conferinței științifice a experților electorali, organizată de Autoritatea Electorală Permanentă în parteneriat cu Comisia de la Veneția a Consiliului Europei, în data de 16 februarie 2021, s-a concentrat asupra *accesibilității* procesului electoral, element esențial pentru implementarea votului universal - principiu fundamental al legislației electorale.

Tema acestui eveniment a fost abordată din punct de vedere conceptual și a inclus următoarele aspecte, care au fost dezbătute în cadrul videoconferinței:

- *accesibilitatea* procesului electoral pentru alegători - *accesibilitatea fizică*, care se referă la distanțarea fizică rezonabilă față de secția de votare care trebuie luată în considerare pentru situația celor care nu au un vehicul la dispoziție;
- *accesibilitatea* în ceea ce privește măsurile specifice ce trebuie luate pentru a oferi acces persoanelor cu dizabilități, inclusiv celor cu deficiențe de vedere;
- *accesibilitatea* privind posibilitatea votului la distanță (vot prin poștă, vot electronic, urna mobilă);
- *accesibilitatea* privind votul în străinătate;
- *accesibilitatea* privind înregistrarea alegătorilor și accesul facil la procesul de înregistrare;
- *accesibilitatea* alegătorilor la procesul de votare și restricțiile minime privind dreptul de vot;
- *accesibilitatea* procesului pentru candidați: înregistrarea candidaților - limite legale, numărul de semnături necesare, depozite;

- *accesibilitatea* procesului electoral într-o perioadă de urgență;
- *accesibilitatea* privind înțelegerea procesului electoral prin claritatea legislației electorale, redactată într-o manieră inteligibilă, și claritatea sistemului electoral - cu privire la modul în care sunt alocate mandatele; s-ar putea pune problema posibilelor conflicte între necesitatea ca alegătorii să înțeleagă sistemul și încercarea de a implementa pe deplin anumite principii fundamentale (de exemplu: puterea de vot egală, a se vedea jurisprudența Curții Constituționale germane; libertatea alegătorilor de a-și exprima dorințele, vezi votul unic transferabil și sistemele cu liste deschise).

Evenimentul s-a desfășurat online, prin intermediul platformei Microsoft Teams, și a reunit experți și oficiali electorali din partea unor prestigioase organisme de management electoral și organizații internaționale cu responsabilități în materie, precum: Comisia de la Veneția a Consiliului European, Asociația Oficialilor Electorali Europeni (ACEEEO), Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE (OSCE/ODIHR), Asociația Mondială a Organismelor Electorale (A-WEB), Centrul Internațional pentru Studii Parlamentare (ICPS), Centrul pentru politici de securitate de la Geneva (GCSP), parteneri ai AEP, experți independenți, reprezentanți ai mediului academic, precum și ai partidelor politice și ai societății civile. Totodată, conferința online a reunit invitați din partea organismelor de management electoral din țări precum: Austria, Lituania, Estonia, Portugalia, Spania, Cehia, Croația, Marea Britanie, Republica Moldova, India, Azerbaidjan, Mexic, Egipt, Tunisia, Armenia, Turcia și Georgia.

Comisia de la Veneția este un organ consultativ al Consiliului European, alcătuit din experți independenți în domeniul dreptului constituțional. Principala sarcină a Comisiei de la Veneția este de a acorda asistență și consiliere țărilor individuale în probleme constituționale pentru a îmbunătăți funcționarea instituțiilor democratice și protecția drepturilor omului. Activitatea Comisiei de la Veneția se referă la proiectele constituționale și amendamente, însă Comisia acoperă și legea para-constituțională, adică legi apropiate de Constituție, cum ar fi legislația minorităților sau legea electorală. La solicitarea unei curți constituționale, Comisia de la Veneția adoptă, cu titlu consultativ, *Avize amicus curiae* asupra unor chestiuni de drept constituțional comparat și internațional.

Obiectivul evenimentului

Scopul evenimentului online cu tema **de-a 3-a Conferință științifică a experților electorali cu tema Accesibilitatea procesului electoral, 16 februarie 2021**, a fost de a furniza organismelor de management electoral și altor actori interesați o imagine de ansamblu asupra accesibilității, acțiunilor și provocărilor care trebuie luate în considerare în organizarea proceselor electorale, mai ales în contextul pandemic în care ne regăsim. Conferința a reprezentat un forum de discuții în vederea examinării, din perspectivă academică, a accesibilității procesului electoral, care este esențială pentru implementarea votului universal - principiu fundamental al legislației electorale. Evenimentul online a abordat tema accesibilității procesului de votare din punct de vedere conceptual, nu numai ca pe o problemă practică, și care depășește, prin urmare, accesibilitatea fizică.

Agenda evenimentului

- Cuvânt de deschidere
  - Președintele Autorității Electorale Permanente
  - Șeful Diviziei pentru alegeri și partide politice din cadrul Comisiei de la Veneția a Consiliului Europei
- Conceptul accesibilității - implicații pentru alegători și candidați
- Să ținem pasul cu timpul Accesibilitatea votării și legitimitatea procesului electoral pe timp de criză
- Accesibilitatea în stare de urgență
- Accesibilitatea, concept teoretic aflat între legislația națională și reglementările europene
- Accesibilizarea alegerilor în România: un proces în desfășurare
- Înțelegerea procesului electoral
- Incluziune și participare politică semnificativă în timpul pandemiei de Covid-19.
- Concluzii

În cadrul celor două sesiuni ale evenimentului au fost abordate și dezbătute, din perspectivă academică, obstacolele discriminatorii care pot interveni în diferitele etape ale procesului electoral, de

la înregistrarea alegătorilor și până la soluționarea litigiilor electorale, fără a exclude, desigur, situațiile specifice zilei votării și ale campaniei electorale. În vederea combaterii acestor probleme au fost prezentate posibile soluții ce vizează îmbunătățirea accesibilității procesului electoral, care este esențială pentru implementarea votului universal – principiu fundamental al legislației electorale.

În deschiderea conferinței online, președintele Autorității Electorale Permanente, a afirmat că în anul 2020, AEP a făcut pași semnificativi în direcția accesibilității alegătorilor și a candidaților la procesul electoral, prin implementarea unor măsuri precum: reducerea numărului de semnături necesare pentru depunerea candidaturilor și introducerea strângerii acestora și în format electronic, depunerea listelor de semnături la birourile electorale în formatul în care au fost colectate, precum și prin elaborarea a numeroase materiale de informare pentru cunoașterea procedurilor electorale, fie pentru votul la secție în țară sau străinătate, fie pentru votul prin corespondență accesibil cetățenilor români din străinătate. Oficialul AEP a reiterat angajamentul de a continua îmbunătățirea arhitecturii electorale, menținerea unui dialog constant și deschis cu instituțiile și organismele internaționale partenere, cu societatea civilă, partidele politice și alegătorii, în vederea perfecționării cadrului legislativ în materie electorală și al finanțării partidelor politice și campaniilor electorale.

Șeful Diviziei pentru alegeri și partide politice din cadrul Comisiei de la Veneția a Consiliului European, a subliniat că tema aleasă se află la baza mai multor priorități ale Consiliului European, așa cum sunt definite de statutul acestuia și pornind de la valorile fundamentale ale continentului european: democrația, drepturile omului și statul de drept. În acest sens, oficialul a punctat câteva din prioritățile strategice ale Consiliului European, printre care nediscriminarea, în special în ceea ce privește persoanele vulnerabile – persoanele cu dizabilități sau cu probleme de sănătate, dar și persoanele în vârstă sau cele fără acces facil la secția de votare sau chiar acces limitat la internet. Reprezentantul Comisiei de la Veneția a remarcat, totodată, importanța Revistei Române de Studii Electorale, care, prin contribuția substanțială pe care o aduce domeniului electoral, reprezintă un demers unic la nivel european.

Profesorul de la Universitatea de Studii Economice și Afaceri din Viena, membru supleant al Comisiei de la Veneția și membru supleant al Consiliului pentru Alegeri Democratice, Austria, a vorbit despre *Conceptul accesibilității – implicații pentru alegători și candidați*, importanța participării active

a cetățenilor și statul care ar trebui să încurajeze participarea civică la alegeri. În prezentarea sa, doamna profesor a vorbit despre Convenția europeană privind drepturile omului care consacră dreptul individual la implicare democratică - egal și fără discriminare. Acest lucru este valabil pentru dreptul de a vota și de a candida la alegeri și depinde de toate instituțiile angrenate să pună în aplicare legea electorală.

Profesorul de la Facultatea de Științe Politice din cadrul Școlii Naționale de Științe Politice și Administrative, a vorbit despre *Accesibilitatea votării și legitimitatea procesului electoral pe timp de criză*. În timpul pandemiei de Covid-19, criza democrației liberale s-a extins. Teama, indiferența sau protestul au făcut ca absenteismul să crească în multe țări. În aceste condiții, reforma accesibilității votului sau votul prin internet reprezintă soluții viabile, însă factorii de decizie politică par mai puțin pregătiți decât restul societății. Pentru regimul politic democratic participarea politică este considerată esențială pentru exprimarea preocupărilor și influențarea politicilor publice, dar gradul de participare este inegal și grupurile sociale pasive riscă să-și vadă interesele neglijate. Domnul profesor mai precizează, în prezentarea sa, că anul 2020 a fost un an pierdut din acest punct de vedere, iar participarea a scăzut în multe țări. Pe fond, chiar și mișcările marginale ar putea apărea pe prima scenă politică, așa cum a fost cazul a alegerile municipale din 2020 din Franța, sau cu ocazia alegerilor parlamentare din decembrie 2020 din România, ori la alegerile prezidențiale din ianuarie 2021 din Portugalia.

Domnul judecător, membru al Comisiei de la Veneția, președinte al Consiliului pentru Alegeri Democratice și președinte al Comisiei Naționale Electorale din Estonia a vorbit despre accesibilitatea în perioada de urgență plecând de la principalele orientări ideologice privind accesibilitatea: *primele documente ale Comisiei de la Veneția privind participarea persoanelor cu dizabilități la alegeri, rapoarte privind dreptul electoral și administrația electorală în Europa, lista rapoartelor privind diferite aspecte legate de situațiile de urgență*. Prezentarea a cuprins și întrebări esențiale legate de accesul gratuit, universal și regularitatea alegerilor, garanția drepturilor fundamentale, dreptul la sănătate, posibilitatea de campanie electorală gratuită, sau amânarea alegerilor până la sfârșitul situației de urgență. De asemenea, domnul judecător a susținut că trebuie luată în considerare permisibilitatea

legislației electorale în ceea ce privește amânarea alegerilor și temeiurile juridice pentru un astfel de tip de restricție a drepturilor electorale fundamentale.

Profesorul de la Facultatea de Științe Juridice și Administrative din cadrul Academiei de Poliție Al.I. Cuza, a prezentat *Accesibilitatea, concept teoretic aflat între legislația națională și reglementările europene*. În expunerea sa, domnul profesor a afirmat că alegerile au fost întotdeauna fundamentul regimurilor democratice și, prin urmare, o condiție prealabilă pentru aderarea la Consiliul Europei. Pentru cetățeanul unei democrații moderne, votul a fost mult timp un privilegiu, după care acesta a devenit un drept și, ulterior, o datorie civică. Corectitudinea alegerilor democratice este o condiție necesară pentru guvernarea democratică, deoarece procesele electorale sunt motorul prin care cetățenii unei țări își exprimă în mod liber voința politică, iar promovarea unui sistem electoral democratic reprezintă unul dintre eforturile principale ale autorităților electorale și a democrațiilor constituționale contemporane din Europa.

Șeful Departamentului legislație, contencios electoral, relația cu Parlamentul și Uniunea Europeană din cadrul Autorității Electorale Permanente a vorbit despre *Accesibilizarea alegerilor în România: un proces în desfășurare* și a precizat că accesibilitatea alegerilor este un concept abstract, dificil de cuantificat și evaluat, care ar trebui analizat ca un concept distinct și evolutiv al dreptului electoral. În decursul anilor, Autoritatea Electorală Permanentă a trecut de la o organizație care a acordat consultanță Parlamentului și Guvernului în probleme electorale, la statutul de furnizor cu drepturi depline de servicii electorale pentru alegători, partide politice, candidați, observatori electorali, birouri electorale, alți actori electorali, cercetători și mediul academic. Unul dintre primele proiecte ale Autorității Electorale Permanente care a sporit accesibilitatea alegerilor a fost Registrul electoral, un sistem informațional dezvoltat pentru a înregistra alegătorii și pentru a-i aronda la o secție de votare, precum alocarea acestora la o secție de votare și dezvoltarea Sistemului Informatic de Monitorizare și de Prevenire a Votului Ilegal, bazat pe tablete utilizate în secțiile de votare de către operatorii desemnați de către AEP.

Președintele Institutului Național Electoral din Mexic a susținut o prezentare legată de *Înțelegerea proceselor electorale* și a subliniat mijloacele pe care trebuie să le folosească organismele

de management electoral cu scopul de a veni în întâmpinarea cetățenilor pentru o mai bună conștientizare a întregului proces de votare. Prin prezentarea sa, domnul președinte a pledat pentru un proces electoral mai inteligibil și mai transparent. Totodată, a subliniat importanța facilitării unor campanii de comunicare adecvate pentru înregistrarea alegătorilor și pentru ziua votării precum și promovarea măsurilor sanitare. Un alt aspect important la care a făcut referire vorbitorul este dezvoltarea integrității electorale care să reflecte standardele și principiile procesului electoral precum : imparțialitate, profesionalism, transparență. În încheiere, domnul președinte a afirmat că trebuie consolidat un cerc al încrederii pentru tot ciclul electoral în vederea respectării tuturor procedurilor și normelor de organizare a procesului electoral.

Specialistul în incluziune electorală din cadrul Fundației Internaționale pentru Sisteme Electorale (IFES), a susținut prezentarea cu tema *Incluziune și participare politică semnificativă în timpul pandemiei de Covid-19*. Vorbitorul a precizat că persoanele care se identifică cu un grup marginalizat, precum persoanele strămutate, persoanele LGBTQ, persoanele în vârstă, persoanele cu dizabilități, femeile și tinerii, se confruntă cu bariere suplimentare în calea participării la viața politică și publică în timpul pandemiei COVID-19. Prezentarea a identificat unele dintre obstacolele din calea alegerilor incluzive întâlnite de aceste grupuri, și a oferit recomandări pentru o mai bună abordare în acest sens. Totodată, specialistul în incluziune electorală a vorbit despre noile oportunități pentru schimbarea sistemului ca parte a răspunsului la tema exprimată și a dat exemplul din întreaga lume care au evidențiat modul în care părțile implicate în procesele electorale au pus în practică unele dintre aceste recomandări.

Concluzii

Concluziile dezbaterii online au relevat, printre altele, importanța implementării măsurilor care oferă acces real tuturor categoriilor de alegători și au semnalat posibilitatea accelerării introducerii votului electronic și a votului prin Internet. Această dezbateră online între profesioniștii din domeniul electoral și-a propus să încurajeze schimbul de cunoștințe între organismele de management electoral și experții electorali privind folosirea modalităților speciale de vot. Evenimentul online a reunit reprezentanți din cadrul organismelor de management electoral, specialiști din partea organizațiilor

AUTORITATEA ELECTORALĂ PERMANENTĂ

Departamentul cooperare internațională
tel.: 0213100824
e-mail: relatii publice@roaep.ro

---

internaționale cu responsabilități în domeniul electoral, reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale și alți actori interesați.

Ca urmare a acestui eveniment, Autoritatea Electorală Permanentă va dedica următorul număr al Revistei Române de Studii Electorale expunerii contribuțiilor valoroase ale cercetătorilor români și internaționali prezentate în cadrul Conferinței științifice.

Mai multe informații despre eveniment se regăsesc accesând secțiunea dedicată acestuia pe site-ul AEP, la următorul link: <http://bit.ly/2OFLiRV>